

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра маркетингу та менеджменту

Н. С. Іванова
І. В. Шаповалова

МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Кривий Ріг
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра маркетингу та менеджменту

Н. С. Іванова
І. В. Шаповалова

МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри маркетингу та менеджменту
Протокол № 13
від “23” лютого 2017 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол №5
від “27” лютого 2017 р.

Кривий Ріг
2017

Рецензенти:

Т.В. Кожухова, кандидат економічних наук, доцент
О.В. Неізвестна, кандидат економічних наук, доцент

Іванова, Н.С.

І 21 Менеджмент : методичні рекомендації з вивчення дисципліни [Текст] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. маркетингу та менеджменту ; Н.С. Іванова, І.В. Шаповалова – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 48 с.

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Менеджмент» призначені для студентів всіх форм навчання. Містить загальну інформацію про вивчення дисципліни: обсяг лекційних, семінарських годин та годин для самостійного опрацювання матеріалу; кількість змістових модулів, тем. Представлено рекомендації з підготовки до практичних (семінарських занять) та рекомендації з організації самостійної роботи.

Призначений для самостійної роботи студентів і закріплення знань за темами, підготовки до практичних занять і проведення підсумкового контролю.

© Іванова Н.С., Шаповалова І.В. 2017
© Донецький національний
університет економіки й торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	15
Змістовий модуль 1. Менеджмент: функціональний аспект	16
Змістовий модуль 2. Менеджмент: соціально-психологічний аспект	18
Змістовий модуль 3. Результативність менеджменту	19
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	21
Змістовий модуль 1. Менеджмент: функціональний аспект	22
Змістовий модуль 2. Менеджмент: соціально-психологічний аспект	36
Змістовий модуль 3. Результативність менеджменту	43

ВСТУП

Вивчення науки про менеджмент є обов'язковою складовою підготовки фахівців економічних спеціальностей в усьому світі. Поєднання теорії та практики менеджменту допоможе сформувати конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно використовувати сучасні технології роботи за відповідним напрямком фахової діяльності.

Метою курсу є формування системи базових знань у сфері менеджменту, розуміння концептуальних засад системного управління організаціями; набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень.

Завдання: забезпечити засвоєння студентами основних теоретичних понять менеджменту організацій; вивчення основних категорій науки управління; сформувати систему знань з основних функцій менеджменту; сформувати необхідні знання стосовно комунікацій в системі управління організацією; ознайомити студентів із сутністю та особливостями лідерства; сформувати навички щодо прийняття управлінських рішень; забезпечити вивчення методів використання базових інструментів управління організаціями; придбання студентами практичних навичок щодо проведення оцінки ефективності управління підприємством.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теоретичні основи менеджменту, його історичні аспекти; принципи, методи та функції менеджменту; основні категорії науки управління; процес комунікацій в системі управління організацією; сутність та особливості лідерства; сформувати навички щодо прийняття управлінських рішень; забезпечити вивчення методів використання базових інструментів управління організаціями; етапи та види контролю в організації, методику проведення оцінки ефективності управління підприємством.

вміти: розробляти організаційну структуру підприємства; формувати модель управлінської команди; застосовувати процедури контролю; давати оцінку вірності і об'єктивності інформації, що використовує підприємство; приймати управлінські рішення.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	обов'язкова дисципліна
Семестр	5
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	39
Практичні/ семінарські, годин	26
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	85
Тижневих годин для денної форми аудиторних	5
самостійної роботи студента	6,5
Вид контролю	екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування системи фундаментальних знань з менеджменту, способів, механізмів та інструментарію системного управління організацією.

Завдання: вивчення сутності, основних понять і категорій менеджменту; складових елементів, етапів, інструментів реалізації та забезпечення взаємозв'язків функцій управління; процесів прийняття і методів обґрунтування управлінських рішень; набуття вмінь використовувати базові інструменти управління організацією.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Менеджмент: функціональний аспект					
Тема 1. Поняття і сутність менеджменту	16	4	3		9
Тема 2. Планування в організації	17	4	3		10
Тема 3. Організація як функція управління	17	4	3		10
Тема 4. Мотивація як функція управління	16	4	3		9
Тема 5. Управлінський контроль	16	4	3		9
Разом за змістовим модулем 1	82	20	15		47

Змістовий модуль 2. Менеджмент: соціально-психологічний аспект					
Тема 6. Комунікації в системі управління організацією	16	4	3		9
Тема 7. Лідерство	15	4	2		9
Разом за змістовим модулем 2	31	8	5		18
Змістовий модуль 3. Результативність менеджменту					
Тема 9. Прийняття управлінських рішень	19	6	3		10
Тема 10. Ефективність управління	18	5	3		10
Разом за змістовим модулем 3	37	11	6		20
Усього годин	150	39	26		85

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1.	Семінар – розгорнута бесіда Поняття і сутність менеджменту	3
2.	Семінар запитань і відповідей Планування в організації	3
3.	Семінар запитань і відповідей Організація як функція управління	3
4.	Семінар – розгорнута бесіда Мотивація як функція управління	3
5.	Семінар з виконанням розрахункових задач Управлінський контроль	3
6.	Семінар – дискусія Комунікації в системі управління організацією	3
7.	Семінар – дискусія Лідерство	2
8.	Семінар – розгорнута бесіда Конфлікти в менеджменті	3
9.	Семінар запитань і відповідей Прийняття управлінських рішень	3
10.	Семінар запитань і відповідей Ефективність управління	3

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Менеджмент: функціональний аспект			
Семинар – розгорнута бесіда Поняття і сутність менеджменту	9	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар запитань і відповідей Планування в організації	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар запитань і відповідей Організація як функція управління	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар – розгорнута бесіда Мотивація як функція управління	9	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар з виконанням розрахункових задач Управлінський контроль	9	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді. 4. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Змістовий модуль 2. Менеджмент: соціально-психологічний аспект			
Семинар – дискусія Комунікації в системі управління організацією	9	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар – дискусія Лідерство	9	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Змістовий модуль 3. Результативність менеджменту			
Семинар запитань і відповідей Прийняття управлінських рішень	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар запитань і відповідей Ефективність управління	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей

7. Результати навчання

1.	Уміння розробляти організаційну структуру підприємства
2.	Уміння формувати модель управлінської команди
3.	Уміння застосовувати процедури контролю
4.	Уміння оцінювати інформацію, що використовує підприємство стосовно її достовірності та об'єктивності
5.	Уміння приймати управлінські рішення

8. Форми навчання

Лекції, практичні заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Поточне оцінювання на практичних заняттях, усні презентації, письмові екзамени в тестовій формі (комп'ютерне тестування).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					Сума балів
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1			2
Тема 2	1	1	1			3
Тема 3	1	1	1			3
Тема 4	1	2	1			4
Тема 5	1	2	1			4
					5	5
Разом змістовий модуль 1	5	6	5		5	21
Змістовий модуль 2						
Тема 6	1	1.5	1.5			4
Тема 7	1	1.5	1.5			4
Разом змістовий модуль 2	2	3	3			8

Змістовий модуль 3						
Тема 8	1	2	1.5			4.5
Тема 9	1	2	1.5			4.5
Разом змістовий модуль 3	2	4	3			9
				7	5	12
Усього модуль 3	9	13	11	7	10	50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються.

Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються.

Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
59-50	FX	
0-29	F	2, «незадовільно»

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Базова

1. Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т. – К. : Кондор, 2010. – 176 с.
2. Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 312 с.
3. Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.
4. Ярошевич, Н. Б. Підприємництво і менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки України для студ. екон. спец. / Н. Б. Ярошевич, Р. З. Берлінг, А. С. Гавриляк ; М-во освіти і науки України. – Л. : Новий Світ-2000, 2011. – 408 с.

Допоміжна

5. Губенко В. І. Актуальні напрями та новітні тенденції теорії і практики сучасного менеджменту [Електронний ресурс] / В. І. Губенко // Актуальні проблеми інноваційної економіки. - 2016. - № 1. - С. 11-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2016_1_4
6. Джур О. Є. Інноваційні аспекти удосконалення системи менеджменту організацій у сучасних умовах [Електронний ресурс] / О. Є. Джур, А. С. Шулякова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Менеджмент інновацій. - 2016. - Т. 24, вип. 6. - С. 55-67. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumi_2016_24_6_8
7. Дикань Н. В. Менеджмент [Текст] : навч. посібник / Н. В. Дикань, І. І. Борисенко. – Київ : Знання, 2008. – 389 с.
8. Лук'яненко Д. Г. Феномен креативізації глобальної економіки і менеджменту [Електронний ресурс] / Д. Г. Лук'яненко, Т. О. Галахова // Науковий вісник Дипломатичної академії України. - 2016. - Вип. 23(3). - С. 12-21. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdauc_2016_23\(3\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdauc_2016_23(3)_4)
9. Менеджмент : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2013. – 216 с.
10. Менеджмент: Ситуаційні вправи: Навч. посіб. / Упоряд.: О. І. Сидоренко, П. С. Редько. – К.: Навч.-метод. центр „Консорціум із удоскон. Менеджмент-освіти в Україні”, 2005. -568 с.
11. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

12. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. з дисципліни / І. О. Щєбликіна, Д. В. Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. - 479 с.
13. Порохня В. М. Стратегічне управління. Навч. посіб. / В. М. Порохня, Т. О. Безземельна, Т. А. Кравченко – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.
14. Ситник Н. І. Розвиток інфраструктурного забезпечення менеджменту знань в організації [Електронний ресурс] / Н. І. Ситник // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2016. - № 1. - С. 126-136. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2016_1_13
15. Стадник В. В. Менеджмент [Текст] : підручник / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – 2-ге вид., випр., допов. – К.: Академвидав, 2010. – 472 с.
16. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст] : навчальний посібник / М. В. Туленков. – К. : Каравела, 2012. – 304 с.
17. Управління персоналом : навч. посіб. / А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.
18. Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

Інформаційні ресурси

19. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
20. Офіційний сайт «HR-liga сообщество кадровиков и специалистов по управлению персоналом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hrliga.com>
21. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
22. Офіційний сайт журналу «&СТРАТЕГИИ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.strategy.com.ua/>
23. Інтернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/>

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕНЕДЖМЕНТ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1.1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Основний зміст поняття «Менеджмент», його відмінність від традиційного поняття управління
- 2) Вимоги до сучасного менеджменту
- 3) Еволюція управлінської думки
- 4) Закони, закономірності й основні принципи менеджменту

1.2. Індивідуальне тестування.

1.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 2. Планування в організації Семінар запитань і відповідей

План заняття:

2.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Поняття «планування». Типи планів.
- 2) Стратегічне планування.
- 3) Поточне планування.
- 4) Оперативне планування.
- 5) Управління за цілями.

2.2. Індивідуальне тестування.

2.3. Понятійний диктант.

Тема 3. Організація як функція управління Семінар запитань і відповідей

План заняття:

3.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Сутність і зміст поняття «організація»

- 2) Організаційна структура як результат організаційної діяльності
- 3) Типи організаційних структур управління
- 4) Фактори впливу на організацію

3.2. Індивідуальне тестування.

3.3. Понятійний диктант.

Тема 4. Мотивація як функція управління **Семінар – розгорнута бесіда**

План заняття:

4.1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Організація як соціальна система
- 2) Поняття мотивації.
- 3) Сутність теорії змістовної мотивації.
- 4) Сутність теорії процесуальної мотивації

4.2. Індивідуальне тестування.

4.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 5. Управлінський контроль **Семінар з виконанням розрахункових задач**

План заняття:

5.1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Поняття контролю та його місце в системі управління
- 2) Види контролю
- 3) Процес контролю та його етапи
- 4) Поведінкові аспекти контролю
- 5) Характеристики ефективного контролю

5.2. Індивідуальне тестування.

5.3. Розрахункові завдання.

Задача 1.

Менеджер не може контролювати абсолютно всі процеси в організації. На чому повинно ґрунтуватися рішення щодо вибору обов'язкових об'єктів контролю?

Задача 2.

“Контроль - це необхідна складова щоденної діяльності менеджера”. Чи погоджуєтесь Ви з цим твердженням? Поясніть

Задача 3.

Визначте види контролю у вашій групі. Обґрунтуйте ваш вибір, розкрийте сутність обраних видів контролю.

Задача 4.

Які інструменти управлінського контролю використовуються на сучасному етапі господарювання для :

- банку ;
- для відділа бухгалтерії торговельного підприємства;
- для фінансового відділа ТОВ „Фокстрот”.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕНЕДЖМЕНТ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Тема 6. Комунікації в системі управління організацією Семінар – дискусія

План заняття:

6.1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Система комунікацій як основний інструмент сучасного менеджера.
- 2) Основні види та форми спілкування менеджерів.
- 3) Методи поширення інформації про діяльність організації.
- 4) Неформальні комунікації в організації.

6.2. Індивідуальне тестування.

6.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 7. Лідерство Семінар – дискусія

План заняття:

7.1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Поняття «група» в організації. Типи поведінки в неформальних групах

- і лідерство.
- 2) Керівництво і влада. Класифікація влади.
 - 3) Поняття лідерства.
 - 4) Класифікація підходів для розуміння лідерства. Поведінковий підхід і стилі керівництва.
 - 5) Ситуаційна модель життєвого циклу керівництва Херсі і Бланшара.

7.2. Індивідуальне тестування.

7.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 8. Прийняття управлінських рішень Семінар запитань і відповідей

План заняття:

8.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Природа процесу прийняття рішень. Схема підходу до процесу прийняття управлінських рішень.
- 2) Види управлінських рішень.
- 3) Технологія прийняття рішень та їх реалізація

8.2. Індивідуальне тестування.

8.3. Понятійний диктант.

Тема 9. Ефективність управління Семінар запитань і відповідей

План заняття:

9.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Концептуальний підхід до системи управління. Модель внутрішньо фірмового управління.
- 2) Характеристика управлінської праці.
- 3) Економічний ефект і економічна ефективність, визначення їх сутності. Критерії і показники ефективності управління.
- 4) Соціальна відповідальність в бізнесі. Поняття «корпоративне управління» і «соціальна відповідальність».

5) Сучасні методи ефективного корпоративного управління: для управлінців.

9.2. Індивідуальне тестування.

9.3. Понятійний диктант.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕНЕДЖМЕНТ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

1.2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Еволюція поглядів на сутність менеджменту.
- 2) Емпіричний підхід до менеджменту.
- 3) Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту.

1.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Менеджмент – це

- A. наука, що вивчає господарські процеси та явища, які відбуваються на рівні підприємства
- B. підприємницька діяльність щодо просування товарів і послуг від виробника до споживача
- C. управління соціально-економічними процесами на рівні підприємства, що працює в умовах ринкової економіки
- D. процес керівництва персоналом підприємства.

2. Ключовими поняттями менеджменту є

- A. об'єкт і суб'єкт управління
- B. цілі і задачі управління
- C. методи управління
- D. управлінські відносини, об'єкт і суб'єкт управління.

3. Предметом управлінської праці є

- A. управлінське рішення
- B. інформація
- C. організаційна та обчислювальна техніка
- D. організаційна робота.

4. Засобами управлінської праці є

- A. управлінське рішення
- B. інформація
- C. організаційна та обчислювальна техніка
- D. організаційна робота.

5. Результатом управлінської праці є

- A. управлінське рішення
- B. інформація
- C. організаційна та обчислювальна техніка
- D. організаційна робота.

6. Суб'єкт менеджменту – це

- A. структурний підрозділ підприємства
- B. процес управління
- C. директор підприємства
- D. торговий-оперативний персонал підприємства.

7. Система управління – це

- A. сукупність форм і методів за допомогою яких здійснюється цілеспрямований вплив суб'єкта на об'єкт управління
- B. сукупність конкретних засобів впливу суб'єкта на об'єкт управління
- C. сукупність суб'єкта, об'єкту управління і зв'язків між ними
- D. сукупність елементів підприємства, які забезпечують його функціонування.

8. Назвіть школу, метою якою з шкіл управління була розробка універсальних принципів управління

- A. школи наукового управління
- B. адміністративної школи
- C. школи людських відносин
- D. школи поведінкових наук.

1.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.
- 2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.
- 3) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.
- 4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

5) Ярошевич, Н. Б. Підприємництво і менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовані М-вом освіти і науки України для студ. екон. спец. / Н. Б. Ярошевич, Р. З. Берлінг, А. С. Гавриляк ; М-во освіти і науки України . – Л. : Новий Світ-2000, 2011 . – 408 с.

Додаткова

6) Губенко В. І. Актуальні напрями та новітні тенденції теорії і практики сучасного менеджменту [Електронний ресурс] / В. І. Губенко // Актуальні проблеми інноваційної економіки. - 2016. - № 1. - С. 11-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2016_1_4

7) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

Тема 2. Планування в організації

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

2.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- 1) Місце планування серед функцій управління;
- 2) Основні елементи системи планування;
- 3) Стратегічне планування в організації.

2.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Функції управління - це

А. види управлінської діяльності, які характеризуються складністю і стабільністю, шляхом яких суб'єкт управління впливає на об'єкт

В. основні правила управління, використовуючи які суб'єкт управління впливає на об'єкт

С. вид діяльності робітників апарату управління, оснований на розподілі і кооперації праці, який характеризується певною однорідністю, складністю і стабільністю впливу на об'єкт і суб'єкт управління

Д. відокремлені види управлінської діяльності, шляхом яких об'єкт взаємодіє з суб'єктом управління.

2. Загальні функції управління відображають

А. управлінський вплив робітників

В. управлінські відносини між робітниками управління

- C. зміст процесу управління
- D. сукупність засобів і прийомів для досягнення мети управління

3. Загальні функції управління - це

- A. функції, які виконуються лінійними і функціональними керівниками
- B. функції, які виконуються фахівцями апарату управління
- C. функції, типові для будь-якого управлінського процесу, що виконуються органами управління всіх організацій незалежно від їх призначення
- D. функції, які виконуються конкретними підрозділами в залежності від їх специфіки діяльності

4. Планування – це

- A. укладання спеціальних документів, планів, які визначають конкретні кроки підприємства по здійсненню прийнятих рішень
- B. безперервний процес вивчення нових шляхів і засобів здійснення заходів, засобів організації за рахунок виявлення нових можливостей, умов і факторів
- C. управлінська діяльність, направлена на формування стратегічних і тактичних цілей підприємства з урахуванням специфіки зовнішнього оточення підприємства
- D. вид управлінської діяльності, зв'язаної з розробкою комплексу заходів, які визначають послідовність досягнення мети підприємства з урахуванням можливостей найбільш ефективного використання ресурсів

5. Планування передбачає

- A. вироблення і прийняття рішення для ефективного процесу управління
- B. визначення цілей, вибір стратегій, формулювання місії
- C. складання планів і доведення планів до виконавців
- D. ваш варіант відповіді

6. Місія - це

- A. глобальна ціль діяльності підприємства на ринку
- B. генеральний напрямок діяльності підприємства, який пояснює доцільність і причину його існування
- C. довгостроковий орієнтир діяльності підприємства, що визначає напрямок його діяльності
- D. напрямок розробки стратегії на довгостроковий період

2.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.

2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендовані М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.

3) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовані М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.

4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

6) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

Тема 3. Організація як функція управління

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

3.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

3.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- 1) Основні складові організаційної діяльності;
- 2) Основи теорії організації;

3.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Функція організації в широкому сенсі

А. вид діяльності управлінського персоналу, направлений на забезпечення нормального функціонування підприємства

В. угруповання функцій, видів робіт і людських ресурсів в організаційній структурі

С. процес створення такої структури підприємства, яка дає можливість людям ефективно працювати для досягнення загальних цілей

Д. вплив керуючої системи на керувану для досягнення поставлених цілей

2. В організаційній діяльності виділяють наступні основні напрямки

А. визначення видів робіт, які слід виконати, щоб досягнути цілей підприємства формування структурних підрозділів і закріплення за ними груп видів діяльності

В. визначення норм керованості, встановлення взаємовідносин повноважень і відповідальності, формування організаційної структури підприємства

С. формування організаційної структури підприємства визначення норм керованості, вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків між підрозділами формування інформаційних потоків

Д. визначення норм керованості визначення видів робіт, які слід виконати, щоб досягнути мети підприємства делегування повноважень

3. Обмежене право використовувати ресурси і спрямовувати зусилля робітників на рішення будь-яких задач - це

А. делегування

В. відповідальність

С. повноваження

Д. координування

4. Організаційна структура – це

А. сукупність форм і методів, за допомогою яких здійснюється цілеспрямований вплив суб'єкта на об'єкт управління

В. упорядкована форма елементів системи управління і зв'язків між ними, що забезпечує розподіл праці в процесі управління

С. сукупність взаємозалежних елементів, які об'єднані інформаційними потоками, прямими і зворотними зв'язками

Д. сукупність управлінських органів, між якими існує система взаємозв'язків, що забезпечують виконання необхідних функцій управління для досягнення цілей фірми

5. Ланка управління – це

А. відособлений орган, наділений функціями управління і правами для реалізації функцій управління

В. відособлений орган, що характеризує складність системи управління, її масштаб

С. відособлений орган, що характеризує складність системи управління і виконує певні функції управління в процесі функціонування підприємства

Д. відособлений орган, наділений функціями управління, правами для їхньої реалізації і відповідальністю за виконання функцій і прав

6. Лінійно-функціональна структура

А. передбачає розподіл підприємства на окремі елементи, кожний з яких має свою чітко визначену задачу й обов'язки

В. припускає, що першому лінійному керівнику в розробці конкретних питань і підготовці відповідних рішень, програм допомагає спеціальний апарат управління, який складається з функціональних підрозділів

С. підрозділи готують рішення для лінійних керівників, які здійснюють непрямий адміністративний вплив на виконавців

D. відрізняється простотою, одномірністю зв'язків і можливістю самоврядування

7. Організація – це

A. невеликий колектив об'єднаний сумісними цілями, досягнення яких підвищує ефективність діяльності

B. група людей, діяльність яких свідомо координується

C. група осіб, що взаємодіють один з одним за допомогою матеріальних, правових та інших умов для досягнення вставлених цілей

D. група осіб, що взаємодіють один з одним для досягнення поставлених цілей

8. Група людей як організація повинна відповідати наступним вимогам

A. наявність не менше однієї мети, правове регулювання діяльності невеликого числа людей

B. наявність не менше двох осіб, хоча б однієї загальної мети і спрямована спільна робота для досягнення мети

C. наявність не менше двох осіб, які спільно працюють в соціально-економічній системі

D. наявність хоча б однієї загальної мети і навмисна спільна робота з її досягнення

9. Причинами виникнення організації є

A. обмеженість можливостей і необхідність сумісного об'єднання людей для вирішення проблем і досягнення цілей

B. обмеженість матеріальних, інтелектуальних, комунікативних і економічних ресурсів

C. необхідність об'єднання людей, груп людей для спільної діяльності відповідно до можливостей і потенціалу підприємства

D. ваш варіант відповіді

10. Ознаками організації є:

A. наявність мети, внутрішньо-організаційного центру, організаційної культури, відособленість, саморегулювання

B. наявність мети, відособленість, саморегулювання, внутрішньо-організаційний центр, наявність, щонайменше, двох людей

C. наявність мети, саморегулювання, внутрішньо-організаційний центр, організаційна культура і імідж, ієрархічність

D. наявність внутрішньо-організаційного центру, відособленість, саморегулювання

3.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.
- 2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.
- 3) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.
- 4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

- 5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.
- 6) Управління персоналом : навч. посіб. / А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.
- 7) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

Тема 4. Мотивація як функція управління

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

- 4.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 4.2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - 1) Мотивація по типу «батога і пряника» Ф. Тейлора.
 - 2) Експерименти Е. Мейо на текстильній фабриці.
 - 3) Комплексна процесуальна теорія мотивації Л. Портера і Е. Лоулера та її модель.
 - 4) Основний висновок їх теорії: результативна праця веде до повного задоволення.
- 4.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Мотивація – це

А активізація діяльності підлеглих, спрямована на задоволення потреб і досягнення цілей організації

В процес, спрямований на спонукання себе й інших для задоволення потреб

С сукупність дій керівництва організації з виявлення і задоволення первинних і вторинних потреб персоналу

Д процес спонукання себе й інших до діяльності для досягнення поставлених цілей.

2. Стимулювання – це

А. сукупність дій керівника, спрямованих на спонукання людей до виконання задач, що стоять перед організацією

В. установлення взаємин між членами колективу, що спонукає до виконання визначеної роботи

С. дії керівника, спрямовані на координацію та управління роботою підлеглих з досягнення цілей організації

Д. застосування різних винагород до працівників організації

3. Назвіть потреби виділяються в моделі мотивації Д.МакКлелланда

А. потреби успіху, винагороди і причетності

В. гігієнічні фактори, винагорода і влада

С. безпека, влада і причетність

Д. влада, успіх і причетність

4. До змістовних теорій мотивації відноситься

А. теорія чекання

В. теорія потреб Д.МакКлелланда

С. теорія справедливості

Д. модель Портера-Лоулера

5. Відповідно до якої теорії мотивації люди співвідносять очікуване заохочення до витрачених зусиль

А. теорія чекання

В. теорія справедливості

С. модель Портера-Лоулера

Д. теорія потреб Д.МакКлелланда

8. Відповідно до теорії ієрархії потреб А.Маслоу, якщо людина задовольняє потреби першого рівня, він переходить до наступного, більш високого. Так, людина, що задовольняє фізіологічні потреби, починає піклуватися про

А. самовираження

В. соціальний статус

С. особисту безпеку

Д. повагу

9. Відповідно до теорії Ф.Герцберга до гігієнічних факторів відносяться

А. умови й оплата праці, міжособистісні відносини на робочому місці, ступінь безпосереднього контролю за роботою

В. ефективне досягнення поставлених цілей, ступінь незадоволеності працею, висока заробітна плата

С. інтерес до роботи, відповідальність, просування по службі, можливість професійного росту

Д. реалізація людиною своїх потенційних можливостей, здійснення самоконтролю в процесі діяльності, висока продуктивність праці

10. Потреба – це:

А. рівень задоволення визначеної потреби людини

В. нестача чого-небудь, що викликає стан дискомфорту

С. прагнення людини володіти яким-небудь об'єктом

Д. обставина, що спонукує людину до активної діяльності

4.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.

2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.

3) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.

4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учебної літератури», 2015. – 560 с.

6) Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст] : навчальний посібник / М. В. Туленков. – К. : Каравела, 2012. – 304 с.

7) Управління персоналом : навч. посіб. / А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.

8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид.,

Тема 5. Управлінський контроль

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

5.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

5.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1) Поведінкові аспекти контролю.

2) Рекомендації Ньюмена для менеджерів, які б не хотіли негативної дії контролю на поведінку співробітників.

3) Контроль на міжнародному рівні.

5.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Задачею управлінського контролю є

А. виявити фактичний стан справ, зіставити з нормативним і виробити необхідні корегувальні заходи

В. виявити фактичний стан справ, зіставити з плановим

С. провести якісну оцінку діяльності підприємства

Д. провести кількісну оцінку діяльності підприємства

2. Головними інструментами реалізації контролю є

А. спостереження, облік

В. аналіз

С. перевірка всіх сторін діяльності

Д. всі відповіді вірні

3. Метою управлінського обліку є

А. здійснення каральних функцій

В. збір та обробка інформації про діяльність підприємства, необхідної для проведення аналізу і контролю

С. узагальнення і збереження інформації про засоби і ресурси

Д. ваш варіант відповіді

4. Аналіз господарської діяльності підрозділяють на

А. внутрішній і зовнішній аналіз

В. стратегічний і тактичний аналіз

С. фінансовий і оперативний аналіз

Д. статистичний і фінансовий аналіз

5. У загальному процесі управління контроль виступає як

А. елемент зворотного зв'язку, тому що по його даним приймають рішення щодо організації управлінської діяльності

В. елемент зворотного зв'язку, тому що по його даним виробляється корегування прийнятих рішень, планів і нормативів

С. елемент зворотного зв'язку, тому що дозволяє більш обґрунтовано стимулювати персонал

Д. ваш варіант відповіді

6. Функція контролю включає

А. облік і аналіз

В. облік і аудит

С. оперативний і управлінський облік

Д. ваш варіант відповіді

7. За ступенем охоплення об'єкта контроль буває

А. безупинний й епізодичний

В. загальний і вибірковий

С. зовнішній і внутрішній

Д. нормальний і посилений

8. Факти і цифри, які отримані внаслідок прямого спостереження за подіями – це

А. інформація

В. данні

С. факти

Д. події

5.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.

2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.

3) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.

4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

6) Управління персоналом : навч. посіб. / А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.

7) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕНЕДЖМЕНТ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Тема 6. Комунікації в системі управління організацією

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування

Завдання для самостійної роботи:

6.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

6.2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Вміння слухати - важливий фактор в комунікаційному процесі.
- 2) Незадовільна структура організації - перешкода ефективності комунікаційного процесу.
- 3) Сучасні інформаційні технології - важливий засіб вдосконалення комунікацій.
- 4) Комітети в комерційних організаціях: завдання, типи.

6.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Факти і цифри, які отримані внаслідок прямого спостереження за подіями – це

- A. інформація
- B. данні
- C. факти
- D. події

2. Повідомлення, яке дає можливість ліквідувати невизначеність знань користувача про стан і розвиток подій, - це

- A. інформація
- B. данні
- C. факти
- D. події

3. За призначенням розрізняють наступні види інформації

- A. звітну, планову, статистичну, контрольну, нормативну
- B. економічну, правову, торговельно-оперативну, організаційну, соціальну і технічну
- C. первинну і вторинну
- D. зовнішню і внутрішню

4. За ступенем перетворення розрізняють наступні види інформації

- A. звітну, планову, статистичну, контрольну, нормативну

В. економічну, правову, торговельно-оперативну, організаційну, соціальну і технічну

- С. первинну і вторинну
- Д. зовнішню і внутрішню

5. Інформація, отримана від посередників, постачальників, покупців, ділових партнерів, засобів масової інформації, промисловий шпіонаж – це

- А. внутрішня інформація
- В. зовнішня інформація
- С. вхідна інформація
- Д. вихідна інформація

6. За ступенем надійності розрізняють наступні види інформації

- А. достовірну і можливу
- В. усну, письмову і комбіновану
- С. візуальну, аудіо-інформацію, аудіовізуальну
- Д. цифрову, літерову і кодовану

7. За характером носіїв інформації розрізняють наступні види інформації

- А. звітну і довідково-нормативну
- В. візуальну, аудіо-інформацію, аудіовізуальну
- С. документовану і не документовану
- Д. текстову і графічну

8. За формою представлення розрізняють наступні види інформації

- А. достовірну і можливу
- В. цифрову, літерову і кодовану
- С. текстову і графічну
- Д. та, що піддається і та, що не піддається механічній обробці

9. Набір даних, необхідний для здійснення всіх функцій та етапів процесу управління – це:

- А. інформаційні засоби
- В. інформаційне забезпечення процесу управління
- С. інформаційний фонд
- Д. інформаційні технології

6.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти

і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.

2) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

3) Губенко В. І. Актуальні напрями та новітні тенденції теорії і практики сучасного менеджменту [Електронний ресурс] / В. І. Губенко // Актуальні проблеми інноваційної економіки. - 2016. - № 1. - С. 11-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2016_1_4

4) Джур О. Є. Інноваційні аспекти удосконалення системи менеджменту організацій у сучасних умовах [Електронний ресурс] / О. Є. Джур, А. С. Шулякова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Менеджмент інновацій. - 2016. - Т. 24, вип. 6. - С. 55-67. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumi_2016_24_6_8

5) Лук'яненко Д. Г. Феномен креативізації глобальної економіки і менеджменту [Електронний ресурс] / Д. Г. Лук'яненко, Т. О. Галахова // Науковий вісник Дипломатичної академії України. - 2016. - Вип. 23(3). - С. 12-21. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2016_23\(3\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2016_23(3)_4)

6) Менеджмент: Ситуаційні вправи: Навч. посіб. / Упоряд.: О. І. Сидоренко, П. С. Редько. – К.: Навч.-метод. центр „Консорціум із удоскон. Менеджмент-освіти в Україні”, 2005. - 568 с.

7) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

9) Офіційний сайт журналу «&СТРАТЕГИИ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.strategy.com.ua/>

Тема 7. Лідерство

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

7.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

7.2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Модель «шлях - ціль» Мітчела і Хауса та способи, з допомогою яких керівник може впливати на шляхи досягнення цілей.
- 2) Ситуаційна модель життєвого циклу керівництва Херсі і Бланшара.
- 3) Модель прийняття рішень Врума і Йеттона та їх 5 стилів керівництва.

4) Критерії оцінки ситуації «підлеглі - керівник» Врума і Йеттона.

7.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Зміни в поведінці, відношенні, відчуттях одного індивіда, які вносить інший індивід – це

- A. вплив
- B. влада
- C. дія
- D. переконання

2. Влада – це

- A. упевненість у тому, що виконавець працюватиме на цілі, які він сам вибрав
- B. маніпулювання поведінкою інших для досягнення своїх цілей
- C. сукупність засобів, які збільшують ступінь залежності широкого числа підлеглих
- D. можливість впливати на поведінку інших з метою підпорядкування своєї волі

3. Влада посади і вплив авторитету – це

- A. потенційна влада
- B. реальна влада
- C. влада, заснована на примусі
- D. експертна влада

4. Влада, обумовлена посадою особи, його місцем в офіційній структурі організації – це

- A. експертна влада
- B. формальна влада
- C. реальна влада
- D. влада зразка

5. Влада, яка вимірюється числом підлеглих і об'ємом ресурсів, якими можна розпоряджатися називається

- A. експертна влада
- B. формальна влада
- C. реальна влада
- D. влада зразка

6. Влада, обумовлена впливом, авторитетом, місцем у формальній структурі відносин і вимірюється числом осіб, добровільно готових підкорятися даній особі – це

- A. експертна влада
- B. формальна влада
- C. реальна влада
- D. влада зразка

7. Дія за допомогою сильних мотивів, коли виконавець точно знає, що він одержить за виконану роботу – це

- A. формальна влада
- B. влада утиліти
- C. авторитарно-нормативна влада
- D. об'єднана влада

8. Тип влади, при якому норми встановлюються групами, тому поведінка людини повинна вписуватися в норми і культуру організації має назву

- A. формальна влада
- B. утилітарна влада
- C. авторитарно-нормативна влада
- D. об'єднана влада

9. Влада, заснована не на логіці, не на давній традиції, а на силі особистих якостей або здатності лідера – це

- A. законна влада
- B. експертна влада
- C. харизма
- D. еталонна влада

10. Вплив за допомогою харизми характеризує:

- A. законну владу
- B. експертну владу
- C. владу засновану на винагороді
- D. еталонну владу

7.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.

2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.

3) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.

4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон.

ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

5) Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. з дисципліни / І. О. Щєбликіна, Д. В. Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. - 479 с.

6) Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст] : навчальний посібник / М. В. Туленков. – К. : Каравела, 2012. – 304 с.

7) Управління персоналом : навч. посіб. / А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.

8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 8. Прийняття управлінських рішень

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

8.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

8.2. Самостійно опрацюйте питання:

1) Технологія прийняття рішень та їх реалізація.

2) Характеристика етапів цього процесу.

3) Рівні прийняття рішень в менеджменті: рутинний, селекційний, адапційний та інноваційний.

4) Методика прийняття інноваційних рішень.

8.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Результат конкретної управлінської діяльності суб'єкта управління, що визначає програму заходів щодо рішення виникаючої проблеми на основі аналізу об'єктивних законів функціонування об'єкта й аналізу проблемної ситуації, що в ньому склалась – це

A. проблема

B. управлінське рішення

C. критерій управління

D. ціль управління

2. Основою будь-якого управлінського рішення є

A. визначення методів і моделей ухвалення рішення

B. достатня кількість управлінської інформації

C. виявлення й аналіз проблемної ситуації

D. визначення різниці між існуючим і бажаним станом управлінської системи

3. За широтою охоплення управлінські рішення підрозділяються на

A. стратегічні, тактичні, оперативні

B. індивідуальні, колегіальні, колективні

C. програмовані, не програмовані

D. загальні та спеціальні

4. Управлінські рішення, що ґрунтуються на об'єктивному аналізі умов у яких діє підприємство в даний момент – це

A. рішення, засноване на судженнях

- В. раціональне рішення
- С. програмоване рішення
- Д. рішення, прийняте в умовах невизначеності

5. За способами ухвалення управлінські рішення підрозділяються на

- А. індивідуальні, колегіальні, колективні
- В. директивні, рекомендаційні, орієнтуючі
- С. інтуїтивне, раціональне, рішення, що засноване на судженнях
- Д. програмовані, не програмовані

6. Вибір альтернативного варіанта, зроблений на основі знань і накопиченого досвіду – це

- А. рішення, засноване на судженнях
- В. раціональне рішення
- С. програмоване рішення
- Д. рішення, прийняте в умовах невизначеності

7. За значимістю цілі управлінські рішення підрозділяються на

- А. стратегічні, тактичні, оперативні
- В. індивідуальні, колегіальні, колективні
- С. програмовані, не програмовані
- Д. загальні та спеціальні

8. За ступенем обов'язковості виконання управлінські рішення підрозділяються на

- А. стратегічні, тактичні, оперативні
- В. індивідуальні, колегіальні, колективні
- С. програмовані, не програмовані
- Д. директивні, рекомендовані, орієнтуючі

9. За напрямом впливу управлінські рішення підрозділяються на

- А. стратегічні, тактичні, оперативні
- В. індивідуальні, колегіальні, колективні
- С. внутрішньо-спрямовані, зовнішньо-спрямовані
- Д. загальні та спеціальні

10. Обмеження – це

- А. умови, що відображають вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, які необхідно враховувати при ухваленні рішення
- В. фактори, що негативно впливають на процес ухвалення управлінського рішення
- С. система показників, що визначає потенційну ефективність прийнятого рішення і дозволяє вибрати найбільш оптимальний варіант рішення
- Д. стандарти, що дозволяють оцінити альтернативні варіанти рішення

8.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.
- 2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.
- 3) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.
- 4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

- 5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.
- 6) Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. з дисципліни / І. О. Щєбликіна, Д. В. Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. - 479 с.
- 7) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.
- 8) Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
- 9) Офіційний сайт журналу «&СТРАТЕГИИ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.strategy.com.ua/>

Тема 9. Ефективність управління

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

9.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

9.2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Соціальна відповідальність в бізнесі.
- 2) Поняття «корпоративне управління» і «соціальна відповідальність».

- 3) Відповідальність організацій за підтримку необхідних стандартів корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності.
- 4) Сучасні методи ефективного корпоративного управління: для управлінців, що не і виконуючими, комітетам з винагороди, комітетам з аудиту, державному нагляду.
- 5) Соціальні обв'язки та обов'язки з охорони навколишнього середовища комерційних організацій стосовно до внутрішніх асоційованих та зовнішніх зацікавлених сторін

9.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Ефективність менеджменту - це

- A. результат реалізації заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва за рахунок економії всіх виробничих ресурсів
- B. показник, що визначається відношенням кінцевого результату, отриманого підприємством, до витрат на управління
- C. показник, який визначається по підприємству в цілому і характеризує загальний ефект (віддачу) від використання всіх наявних ресурсів та витрат
- D. показник рентабельності підприємства

2. Для оцінки ефективності менеджменту використовують

- A. відносні вартісні показники
- B. якісні показники системи менеджменту
- C. трудові, вартісні, інформаційні, технічні показники
- D. соціальні показники

3. Ефективність, яка виражається загальною величиною ефекту, одержаного в результаті здійснення заходів удосконалення системи управління виробництвом, називається

- A. абсолютною
- B. порівняльною
- C. відносною
- D. модульною

4. До кількісних показників ефективності менеджменту належить

- A. рівень керованості
- B. співвідношення кількості лінійного та функціонального персоналу
- C. обсяг реалізованої продукції, що припадає на 1 грн витрат на управління
- D. питома вага менеджерів у складі персоналу

5. Показник, який характеризує відношення кількості прийнятих рішень при виконанні даної функції на вищих рівнях управління до загальної кількості прийнятих рішень при виконанні даної функції на всіх рівнях управління, - це

- A. коефіцієнт цілеспрямованості структури управління

- В. коефіцієнт раціональності структури управління
- С. показник ступеня централізації управлінських функцій
- Д. коефіцієнт формалізації праці менеджера

6. До витрат на управління включаються

- А. собівартість продукції
- В. витрати на оплату праці управлінського персоналу з урахуванням відрахувань на соціальне страхування
- С. витрати на організацію та забезпечення виробничо-господарської діяльності, включаючи змінні витрати виробництва
- Д. сплата оренди приміщень

7. До якісних показників ефективності системи менеджменту організації належить

- А. показник економії живої і уречевленої праці апарату управління
- В. частка заробітної плати працівників апарату управління у собівартості продукції (послуг)
- С. коефіцієнт формалізації праці менеджерів
- Д. темпи змін зростання прибутку підприємства

8. Рівень керованості - це показник, який визначається

- А. відношенням кількості лінійних керівників до кількості працівників функціональних служб
- В. відношенням норми керованості до фактичної кількості підлеглих у керівника
- С. часткою працівників апарату управління у загальній кількості промислово-виробничого персоналу організації
- Д. кількістю керівників вищої ланки управління

9. Показник, який характеризує відношення кількості нереалізованих рішень до загальної кількості рішень, прийнятих у підрозділі, - це

- А. коефіцієнт надійності структури управління
- В. коефіцієнт оперативності роботи апарату управління
- С. коефіцієнт оптимальності системи управління
- Д. коефіцієнт продуктивності працівників апарату управління

10. Оперативність системи управління не характеризується:

- А. обґрунтованістю співвідношення централізації і децентралізації управління
- В. рівнем застосування сучасних економіко-математичних методів для розробки управлінських рішень
- С. своєчасністю виконання постанов, наказів і розпоряджень вищестоящих організацій, керівників і головних спеціалістів підприємства
- Д. правильної відповіді немає

9.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Басва О. В. Тестові завдання щодо забезпечення модульного контролю знань з дисципліни “Основи менеджменту” (для бакалаврів напряму підготовки 6.030601 “Менеджмент”). Модуль 3. Керівництво як об’єднувальна функція менеджменту. - К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009. — 32 с.

2) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 352 с.

3) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . – К. : Кондор, 2010 . – 176 с.

4) Рульєв, В. А. Менеджмент [Текст] : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 312 с.

5) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – 228 с.

Додаткова

6) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

7) Основи менеджменту [Текст] : навч. посіб. з дисципліни / І. О. Щєблїкіна, Д. В. Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. - 479 с.

8) Стадник В. В. Менеджмент [Текст] : підручник / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – 2-ге вид., випр., допов. – К.: Академвидав, 2010. – 472 с.

9) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. – 492 с.

Навчальне видання

Іванова Наталя Сергіївна, к.е.н., доцент
Шаповалова Інесса Вадимівна

Кафедра маркетингу та менеджменту

МЕНЕДЖМЕНТ
Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 1,5.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.